

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno MCLXXXI. ad annum MCCCXIV.

Parisiis, 1644

Vita Et Epistolae Clementis Papae III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15974

CLEMENTIS PAPÆ III. VITA. 33

celant feuda Parisiensia, & omnes illos qui sciunt super hoc aliquid, nisi illud reuelauerint Parisiensi episcopo, vel eius mandatario.

59. Item præcipimus singulis presbyteris quod annuatim, idque in crastino sanctæ Trinitatis, anniuersarium omnium confratrum beatæ Mariæ per totam Parisiensem diœcesim celebretur.

60. Præcipimus vt moneantur non Iudæis præstare rotas, secundum quod præceptum est, alioquin compellantur per excommunicationem.

N O T A.

* *Odonis.*] De venerabili Odone episcopo Parisiensi ex Petri Blefensis epistola centesima vigesima septima & centesima vigesima octaua hæc accipe: *Odo Henrici secundi Anglorum regis, & regis Gallorum consanguineus, inuitus ad episcopatum Parisiensem Mauricio mortuo raptus est: puer elemosynas condiebat lacrymis: adolescentem Gregorius octauus pene pari episcopis honore excepit, quem in Anglia reditum vberem habebat tribus scholasticis pauperibus dispersit deditque, ita vt pauitione sua ditaret.* Vide plura ibidem. Vixit ad annum Domini millesimum centesimum septuagesimum quintum.

ANNO
CHRISTI
1188.

VITA ET EPISTOLÆ
CLEMENTIS PAPÆ III.

CLEMENS huius nominis tertius, patria Romanus, ^{Clemens} qui Paulinus antea nominabatur, ex cardinale Prænestino anno Domini millesimo centesimo octuagesimo octauo sub Friderico imperatore, octauo Idus Ianuarii pontifex factus est. Qui statim indictam a prædecessore expeditionem ad terram sanctam promouere, eamque ad effectum ducere laborauit, & indulgentiam confirmauit, statuens quod quicumque ea de causâ sacram crucem susceperit, de omnibus peccatis, de quibus poenitens confessus fuerit, auctoritate Dei & sanctorum apostolorum Petri & Pauli esset liber & absolutus. Hæc Rogerus: recensens etiam pro terra sancta recuperanda certam formulam precum ab eodem pontifice per singulos dies præscriptam. Cum senatu Romano conditioni-

Concil. Tom. 28.

E

bus satis iniquis concordia in ita Romam rediit. Inde missis legationibus ad reges Franciæ & Angliæ bello dissidentes cogitationem omnem ad recuperandam terram sanctam conuertit, cum præsertim Saladinus omnem Antiochiæ principatum occupasset. Imperator & Christiani principes eius piis conatibus assentientes arma arripuerunt, ac ipsum imperatorem magno exercitu præeuntem Franciæ atque Angliæ reges, Burgundiæ dux, cum Venetis Pisani, aliique quamplurimi subsequuti fuerunt. Eo tempore Guilielmus Siciliæ rex absque liberis morte sublatu est. Sed Tancredus eiusdem Guilielmi consanguineus vendicans sibi regnum bellum ciuile conflaguit. Ad quem pellendum Henricus rex ob Constantiam vxorem suam heredem regni proximiorum in Italiam exercitum misit. Cumque plurima damna rebellibus intulisset, re adhuc infecta reuersus est in Germaniam. Pontifex Tancredo fauens ei inuestituram regni dedit. *Neubrigensis.*

Exinde ad reformationem ecclesiasticam conuersus, monasterium sancti Laurentii extra mœnia ædificauit, palatium Lateranense reparauit. His paulo post confectis, quarto Idus Aprilis obiit, & sepultus est Romæ in ecclesia Lateranensi anno Domini millesimo centesimo nonagesimo primo, cum ecclesiam tribus annis, tribus mensibus & quatuor diebus gubernasset. Huius etiam temporibus Fridericus imperator post immensos superatos labores in terræ sanctæ expeditione, post victum in prælio Soldanum Iconii peragrans partes inferiores Armeniæ in Caleph flumine rapido cursu vndarum eius absorptus interiit, & successit eius filius Henricus iamdiu ante hæc tempora in regem Germaniæ assumptus.

EPISTOLA I.
 CLEMENTIS PAPÆ III.
 AD EPISCOPOS SCOTIÆ.

Nuntiat iis Hugonem sancti Andree episcopum ab Vr-
 bano citatum, & contumaciter emanentem
 episcopatu depositum esse, suadetque
 Ioannem eligi.

*Clemens episcopus servus servorum Dei venerabilibus fratribus
 Iocelino Glasguensi & Matthæo Aberdensi episcopis, & dile-
 ctis filiis Ernaldo abbati de Melros, & Bertramo priori de
 Goldingham, salutem & apostolicam benedictionem.*

NE in dubitationis recidant scrupulum quæ geruntur,
 dignum est literarum memoriæ commendari, & ad
 illorum notitiam, quorum interesse videtur, celebri ac
 veridica insinuatione perferri. Meminimus autem quod
 bonæ memoriæ Urbanus papa prædecessor noster Hugo-
 ni, quondam dicto episcopo sancti Andree, pro contro-
 uersia, quæ inter eum & venerabilem fratrem nostrum
 Ioannem episcopum vertebatur, sub excommunicatio-
 nis interpositione mandavit, ut ad certum diem respon-
 surus in iure aspectui se apostolico præsentaret. Verum
 quia conscius actuum suorum, & euentum iudicii refor-
 midans, venire contumaciter recusavit, nos & pro hoc
 & pro aliis multis, quæ, crebrescente fama, ecclesiæ Dei
 scandalum pepererunt, ipsum ab episcopatu sancti An-
 dree, de consilio & assensu fratrum, perpetuo iudicau-
 mus apostolicæ sedis auctoritate remotum, & ab usu epi-
 scopalis officii eo usque suspensum, donec apostolica se-
 des duxerit de ipso aliter statuendum: absolventes a fide-
 litate subiectos qua ei tenebantur adstricti. Sane, quia va-
 cantes ecclesias diutius regimine pastorali carere sancto-
 rum Canonum inhibent sanctiones, discretioni vestræ
 per apostolica scripta mandamus, quatenus dilectos fi-
 lios nostros, capitulum sancti Andree, ex parte nostra di-
 ligentius moneatis, ut sibi talem eligant episcopum & pa-
 storem, qui digne possit episcopalis officii dignitate potiri.

Concil. Tom. 28.

E ij

Specialiter autem eos, quantum vobis possibile fuerit, inducere laboretis, vt memoratum episcopum Ioannem, virum bonæ opinionis, & pro sui honestate nobis & fratribus nostris acceptum, ad regimen & prælationem illius ecclesiæ sine cuiusquam scrupulo difficultatis assumant. Quod si omnes his exequendis nequiveritis interesse, duo vestrum ea nihilo minus exequantur. Datum Pisæ decimo septimo Kalendas Februarii, indictione sexta.

EPISTOLA II.

CLEMENTIS PAPÆ III.
AD VVILIELMVM REGEM SCOTORVM.

Eiusdem argumenti.

*Clemens episcopus servus servorum Dei Vvilielmo illustri
Scotorum regi salutem & apostolicam
benedictionem.*

OCVLOS diuinæ maiestatis offendere non modicum æstimamus, si prælatorum excessus, quibus indulgere salua conscientia non possumus, per incuriam sine coercionem debita relinquimus. Vnde cum bonæ memoriæ Urbanus papa prædecessor noster Hugoni quondam dicto episcopo sancti Andreæ pro controuersia, quæ inter eum & venerabilem fratrem nostrum Ioannem episcopum vertebatur, sub excommunicationis interpositione mandauerit vt ad certum diem responsurus in iure conspectui se apostolico præsentaret, & ipse conscius actuum suorum, & euentum iudicii non immerito reformidans, ex contumacia venire contempsit, nos pro hoc & pro aliis multis, quæ crebrescente fama ecclesiæ Dei scandalum pepererunt, ipsum ab episcopatu sancti Andreæ, de consilio & assensu fratrum, perpetuo iudicauimus apostolicæ sedis auctoritate remotum, & ab vsu episcopalis officii eo vsque suspensum, donec apostolica sedes duxerit de ipso aliter statuendum; absoluentes a fidelitate subiectos qua ei tenebantur adstricti. Licet enim ad honorem & profectus tuos, quantum cum Deo possumus, firmum habemus propositum intendendi, & in facto prædicti Hugonis curia Romana, non absque detractioe multorum,

Specialiter autem eos, quantum vobis possibile fuerit, inducere laboretis, vt memoratum episcopum Ioannem, virum bonæ opinionis, & pro sui honestate nobis & fratribus nostris acceptum, ad regimen & prælationem illius ecclesiæ sine cuiusquam scrupulo difficultatis assumant. Quod si omnes his exequendis nequiveritis interesse, duo vestrum ea nihilo minus exequantur. Datum Pisæ decimo septimo Kalendas Februarii, indictione sexta.

EPISTOLA II.

CLEMENTIS PAPÆ III.
AD VVILIELMVM REGEM SCOTORVM.

Eiusdem argumenti.

*Clemens episcopus servus servorum Dei Vvilielmo illustri
Scotorum regi salutem & apostolicam
benedictionem.*

OCVLOS diuinæ maiestatis offendere non modicum æstimamus, si prælatorum excessus, quibus indulgere salua conscientia non possumus, per incuriam sine coercionem debita relinquimus. Vnde cum bonæ memoriæ Urbanus papa prædecessor noster Hugoni quondam dicto episcopo sancti Andreæ pro controuersia, quæ inter eum & venerabilem fratrem nostrum Ioannem episcopum vertebatur, sub excommunicationis interpositione mandauerit vt ad certum diem responsurus in iure conspectui se apostolico præsentaret, & ipse conscius actuum suorum, & euentum iudicii non immerito reformidans, ex contumacia venire contempsit, nos pro hoc & pro aliis multis, quæ crebrescente fama ecclesiæ Dei scandalum pepererunt, ipsum ab episcopatu sancti Andreæ, de consilio & assensu fratrum, perpetuo iudicauimus apostolicæ sedis auctoritate remotum, & ab vsu episcopalis officii eo vsque suspensum, donec apostolica sedes duxerit de ipso aliter statuendum; absoluentes a fidelitate subiectos qua ei tenebantur adstricti. Licet enim ad honorem & profectus tuos, quantum cum Deo possumus, firmum habemus propositum intendendi, & in facto prædicti Hugonis curia Romana, non absque detractioe multorum,

hactenus regię serenitati detulerit : quia tamen clamor ipsius ad nos indubitata fide peruenit, nequiuimus errata sua vltcrius sub dissimulatione clausis oculis praterire ; propter quod nihil in hac parte credimus actum, de quo debeat animus regius quacumque ratione moueri. Rogamus autem deuotionem tuam prece & affectione qua possumus, & monemus in Domino, quatenus memoratum Ioannem episcopum, quem nos & fratres nostri pro sui honestate sincero corde diligimus, pro reuerentia apostolicę sedis & nostra in visceribus caritatis commendatum habeas & acceptum, remissa, si qua fuerit, conceptę indignationis offensa, ipsum in omnibus regia clementia & benignitate pertractes. Credimus equidem, quod de industria & probitate ipsius tibi & regno tuo, auctore Domino, multum accedere poterit incrementi, & nobis vsque quamgratum existet, si optatum apud regias aures preces nostrę sortiantur effectum. Datum Pisę decimosextimo Kalendas Februarii, indictione sexta.

EPISTOLA III.

CLEMENTIS PAPÆ III.

AD HENRICVM REGEM ANGLIÆ.

De eodem.

Clemens episcopus seruus seruorum Dei Henrico illustri Anglorum regi salutem & apostolicam benedictionem.

CVM ab apostolica sede preces suscepit regalis excellentia, auctoritas & potestas, quas ecclesiis in suo statu seruandis, & multorum saluti expedit effectui mancipare, diligenter eas debet regia sublimitas exaudire, & tanto fortius & feruentius intendere, vt effectum consequantur optatum, quanto certius fuerit, quod earum deuota susceptio & diligens executio regalem gloriam respicit pariter & salutem. Hinc est quod serenitati regię pro venerabili fratre nostro Ioanne episcopo sancti Andree literas apostolicas & preces duximus cum fiducia destinandas, altitudinem regalis eminentię quanta possumus affectione rogantes, monentes, atque in remissionem peccatorum omnium iniungentes, quatenus pro re-

E iij

uerentia beati Petri & nostra, & persecutionis eius obtentu, quam certum est ipsum iam longo tempore pertulisse, carissimum in Christo Vvilielmum filium nostrum illustrem regem Scotorum moneas attentius, & inducas, & si necesse fuerit districtione regali, qua ei pramines, & concessa tuæ regis celsitudini potestate compellas, vt totius indignationis suæ rancorem, (quam erga episcopum concepit quorundam malitia susurrorum) regiam dignitatem & salubria opera pietatis attendens, ei qualibet occasione remota condonet, & diocæsin sancti Andree, quam de communi fratrum consilio & assensu summus pontifex sibi perpetuo confirmavit, de cetero ipsum quiete permittat & absque calumnia possidere. Cum & ipse paratus existat regis maiestati, prout fuerit consentaneum rationi, existere in omnibus obediens & fidelis. Datum Pisæ xvii. Kalendas Februarii, indictione sexta.

EPISTOLA IV.

CLEMENTIS PAPÆ III.

AD CLERVM EPISCOPATVS SANCTI ANDREÆ.

Pro Ioanne episcopo sancti Andree.

Clemens episcopus seruus seruorum Dei vniuerso clero episcopatus sancti Andree salutem & apostolicam benedictionem.

LICET in rebus dubiis valeant aliqui suam astutiam seu malitiam ostentare, cum tamen scrupulus fuerit, & articulus dubietatis amotus, & manifestis indiciis apparuerunt vestigia veritatis, penitus sunt deuia relinquenda, & reſtitutionis tramites inquirendi pariter & seruandine, quod absit, aliter agentibus, & in sua pertinacia consistentibus, post flagella presentia pœnasque condignas perpetuæ mortis interius supplicio deleantur æterno. Volentes ergo paterna sollicitudine vestræ salutis prospicere, & vtilitatibus & quieti vestræ prouidere, vniuersitati vestræ per apostolica scripta mandamus atque præcipimus, & in obedientiæ virtute iniungimus, quatenus infra quindecim dies post harum susceptionem venerabilem fratrem nostrum Ioannem episcopum vestrum, in

pontificali officio canonicè subrogatum, sicut patrem proprium & pastorem suscipiatis humiliter & deuote, ac eius de cetero salubribus monitis & mandatis, omni similitate remota, debitam reuerentiam & obedientiam impendere minime postponatis: scientes quod postquam Hugo, qui vir olim episcopus dicebatur, per Romanam ecclesiam a vestri episcopatus dignitate fuit amotus, vel post eius decessum, iam dicto Ioanne episcopo vestro superstite, aliquem fortasse episcopum elegistis, electionem illam auctoritate apostolica vacuamus; si vero (quod Deus auertat) in eundem episcopum Ioannem, inimico humani generis suadente, aliquam conspirationem facere præsumpistis, tam vos quam totum episcopatum tandiu volumus interdicti sententiæ subiacere, donec agnoscentes excessum ad mandatum ipsius Ioannis episcopi redeatis. Datum Pisæ decimosextimo Kalendarum Februarii, indictione sexta.

EPISTOLA V.

CLEMENTIS PAPÆ III.

AD OMNES EPISCOPOS.

Pro eodem negotio.

Clemens episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus Iocelino Glascuensi, & Matthæo Aberdensi, & Richardo Moresensi, episcopis, & dilectis filiis Ernulfo de Melros, & Hugoni de Neubotle, & de sancta Cruce, & de Striuellina, & de Scona, abbatibus, salutem & apostolicam benedictionem.

AD ea quæ respiciunt honestatem, & salutem pariunt animarum, quamuis absque monitis intendere debeat, & diligentem operam iuxta vestri officii debitum tribuere vos credamus, vestram tamen diligentiam ad maiorem in his sollicitudinem exhibendam literis apostolicis duximus exhortandam, vt eisdem operibus laude dignis tanto feruentius insistatis, quanto vobis salubrius erit in ipsis ad exhortationem apostolicam exactiorem diligentiam adhibere. Constat vtique quosdam ecclesiarum prælatos, cum his qui scandalizati fuerint debere pati iuxta normam apostolicam vitionem, & cum infir-

mantibus infirmari. Quantas vero persecutiones his temporibus sustinuerit ecclesia sancti Andreae, quantas calamitates incurrerit & pressuras, quam etiam grauius hactenus fuerit perturbata sub umbra indignationis regiae celsitudinis, & quassata, insuper venerabilis frater noster Ioannes episcopus sancti Andreae quot & quanta pericula sustinuerit & labores pro seruanda libertate ecclesiae sibi commissae, & ei a nobis & duobus nostris praedecessoribus confirmatae, cum ea omnia vobis sint manifesta, illa vestris auribus inculcare superuacuum videtur. Nunc igitur quamplurimum expedire dignoscitur, & de salute regiae, & statu praescriptae ecclesiae reformando, atque pace ipsi episcopo conferenda nos conuenit sollicitudinem gerere congruentem, & circumspectionem vestram ad corroborandam nobis idoneam reputamus; discretioni vestrae per apostolica scripta mandamus atque praecipimus, quatenus post susceptionem literarum nostrarum conuenientes in vnum, sicuti decet viros prouidos & discretos, carissimi in Christo filii nostri Guilielmi illustris regis Scotiae praesentiam adeatis, & eum moneatis diligentius, & instantius inducatis, ut episcopo memorato rancorem indignationis suae remittat, & in hoc Romanam ecclesiam, quae serenitati regiae iam longo tempore detulit, non contemnat: sed eius & vestris monitis, prout regiae gloriae conuenit & saluti, sine dilatione salubriter pareat, & humiliter acquiescat, ac ipsum episcopum praescriptum dioecesim sancti Andreae in pace permittat habere; cum ex debito regiae dignitatis ecclesiam teneatur cum pastoribus suis non dispergere, sed fouere, non contemnere, sed amare, non prosequi, sed tueri. Quod si monitis apostolicis in propriae salutis periculum (quod absit) duxerit resistendum, in regnum suae celsitudinis, & personam suam, & omnes fautores regios nuntietis interdicti sententiam infra viginti dies sine appellationis obstaculo auctoritate apostolica a vobis promulgandam. Illos insuper, qui Hugoni obedientes extiterunt, & ei fomentum in sua obstinatione dederunt (postquam eum sedes apostolica a dioecesi sancti Andreae remouit perpetuo, & excommunicationis sententiam in ipsum promulgauit) simili sententia percellatis, & publice nuntiantes

excom-

excommunicationi subesse tamdiu faciatis, & ab aliis arctius euitari, donec ad mandatum ecclesiæ reuertantur absolutionis beneficium ab eodem episcopo petitori. Ad hæc altaribus & calicibus, in quibus iam dictus Hugo dum in excommunicatione positus celebrauit, purificationem & sanctificationem iuxta consuetudinem ecclesiæ conferatis. Ad ecclesiam quoque sancti Andrea pariter accedatis, & fratribus conuocatis in vnum intretis capitulum, & de ordine & statu ecclesiæ diligentius inquiratis; & si quid in eadem ecclesia per supradictum Hugonem immutatum inueneritis vel statutum, auctoritate nostra id in statum debitum inducatis; & si quid in ipsa fuerit corrigendum, efficaciter studeatis id in melius reformare. Si vero (quod absit) aliquos ex canonicis ad recipiendum humiliter & deuote pastorem suum prædictum duos inueneritis & rebelles, eos instantius moneatis vt illi reuerentiam & obedientiam patri debitam exhibeant, & a maligno atque damnabili proposito suo desistant. Quod si contumaces extiterint, eos ab officio pariter & beneficio suspendatis, & excommunicationis vinculo innotetis, quo ipsos faciatis manere ligatos, donec monitis & mandatis ecclesiasticis acquiescant. Quod si omnes his exequendis interesse nequiveritis, reliqui ea nihilo minus exequantur. Datum Pisæ decimosextimo Kalendarum Februarii, indictione sexta.

EPISTOLA VI.

CLEMENTIS PAPÆ III.

AD VVILIELMVM REGEM SCOTORVM.

De exemptione ecclesiarum terræ suæ.

*Clemens episcopus seruus seruorum Dei carissimo in Christo filio
Vvilielmo illustri Scotorum regi salutem & apo-
stolicam benedictionem.*

CVM vniuersi Christi iugo subiecti ad sedem apostolicam patrociniū inuenire debeant & fauorem, illos tamen specialius conuenit munimine protectionis confoveri, quorum fidem ac deuotionem in pluribus est experita, vt ad ipsius electionis fauorem tanto amplius prouo-

Conc. Tom. 28.

F

cetur, & eius reuerentiæ deuotiori affectione subdantur, quanto beneuolentiæ ipsius & gratiæ pignus se nouerint certius affecutos. Eapropter (carissime in Christo fili) reuerentiam ac deuotionem, quam ad Romanam te habuisse a longis retro temporibus ecclesiam nouimus, attendentes, præsentis scripti pagina duximus statuendum, vt Scotiana ecclesia apostolicæ sedi, cuius filia specialis existit, nullo mediante debeat subiacere. In qua hæc sedes episcopales esse noscuntur: ecclesiæ videlicet sancti Andree, Glasceusis, Dunkeldensis, Dumblinensis, Brehinenfis, Aberdonensis, Morauiensis, Rosensensis, Katinensis, & nemini liceat nisi Romano pontifici, vel legato ab ipso latere destinato, in regnum Scotiæ interdicti vel excommunicationis sententiam promulgare, & si promulgata fuerit, decernimus non valere. Adiciamus, vt nulli de cetero, qui de regno Scotiæ non fuerit, nisi quem apostolica sedes propter hoc de corpore suo specialiter destinauerit, licitum sit in eo legationis officium exercere. Prohibemus autem, vt controuersiæ quæ fuerint in regno illo de possessionibus eius exortæ, ad examen extra regnum positorum iudicum non trahantur, nisi ad Romanam ecclesiam fuerit appellatum. Si qua vero scripta contra huius libertatis statuta apparuerint impetrata, vel in posterum, istius concessionis mentione non habita, contigerit impetrari, nullum tibi vel ipsi regno circa huius prærogatiuæ concessionem præiudicium generetur. Præterea libertates & immunitates tibi vel eidem regno, vel ecclesiis in eo constitutis, a prædecessoribus nostris Romanis pontificibus indultas, & hæcenus obseruatas, ratas habemus, & illibatas futuris temporibus statuimus permanere. Nulli ergo hominum liceat paginam nostræ constitutionis & prohibitionis infringere, vel ei aliquatenus contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli apostolorum eius se nouerit incursum. Datum Laterani III. Idus Martii, pontificatus nostri anno primo.

EPISTOLA VII.
 CLEMENTIS PAPÆ III.
 AD MERSEBURGENSEM ET EISTETENSEM
 EPISCOPOS, &c.

De Ottonis Bambergensis episcopi & Pomeranorum
 apostoli canonizatione.

*Clemens episcopus seruus seruorum Dei venerabilibus fratribus
 Merseburgensi, & Eistetensi episcopis, & dilectis filiis sancti
 Emmerami Ratisbonensis, & Sunartzensi abbatibus, Deca-
 no, & Scholastico Vurtzburgenfi, salutem & apostolicam be-
 nedictionem.*

Ad audientiam nostram & quarumdam serie litera-
 rum & relatione multorum peruenit, quod diuina po-
 tentia per merita & interuentum beati Ottonis Bamber-
 genfis multorum est operata salutem, præcipue in gente
 Pomeranica, ad quam fuit ab apostolica sede transmissus,
 & in ea quampluribus miraculis donauit illi Dominus co-
 ruscare. Quoniam igitur, iuxta diuinæ scripturæ testimo-
 nium, lucerna non sub modio, sed supra candelabrum *Math. 5.*
 est ponenda, discretioni vestræ per apostolica scripta
 mandamus, quatenus de vita ipsius & miraculis diligen-
 tius inquiratis, quæ nobis fuerunt per multorum literas
 indicata: & si non inueneritis aliquid quod obsistat, ipsum
 canonizatum auctoritate freti apostolica solenniter &
 publice annuntietis; anniuersarium diem sui transitus fa-
 cientes, & publice annuntiantes, ad honorem Dei &
 ipsius beati viri memoriam solennem haberi. Datum La-
 terani tertio Kalendas Maii, pontificatus nostri anno se-
 cundo.